

2) ด้านสังคมและความมั่นคง

สภาพสังคมของจังหวัดเชียงราย ด้วยบริบททางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของการเป็นเมืองชายแดนทำให้มีประชากรมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ รวมถึงการประชากรแฝงจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงาน ทำให้ลักษณะทางสังคมเป็นแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีความโดดเด่นทั้งในด้านการท่องเที่ยวและการค้าการลงทุน ดังนั้นการพัฒนาด้านสังคมในช่วงที่ผ่านมาจึงมีจุดเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เห็นได้จากการส่งเสริมและพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของคนเชียงราย รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนในการท่องเที่ยวและการเกษตร ส่วนในด้านความมั่นคงนั้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่จังหวัด โดยที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย พบว่าเนื่องจากเชียงราย เป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีช่องทางเข้าออกทางธรรมชาติจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาการลักลอบเข้าเมือง การเล่นการพนันตามแนวชายแดน ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การลักลอบนำรถจักรยานยนต์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และปัญหาการค้ามนุษย์รวมทั้งปัญหาอุบัติเหตุทางถนน ซึ่งมีจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตสูงเป็นอันดับที่ 19 ของประเทศ รวมทั้งปัญหายาเสพติด โดยในปีที่ผ่านมา สามารถจับกุมได้มากที่สุด ในห้วงปี 2559-2560 คือยาบ้า จำนวน 21,971,766 เม็ด ยาไอซ์ 176 กิโลกรัม นอกจากนี้ในสถานการณ์ปัจจุบันพบว่ามีปัญหากลุ่มประชากรแฝงเข้ามาในพื้นที่โดยเฝ้าระวังเป็นพิเศษตามข้อสั่งเกตของหน่วยงานความมั่นคง คือกลุ่มก่อตั้งโรงเรียนอิสลาม ได้แก่ โรงเรียนศรีวิไลวิทยา ต.ป่าตึง อ.แม่จัน และสถานสงเคราะห์เด็ก ต.สบเปา อ.พญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เนื่องจากทั้งสองแห่งมีการนำเด็กจากต่างพื้นที่แนวตะเข็บชายแดนและจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาศึกษา

(1) ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

- 1) หน่วยการปกครอง จังหวัดเชียงรายแบ่งหน่วยปกครองออกเป็น
 - 1.1) ส่วนราชการ สังกัดส่วนภูมิภาค

34	หน่วยงาน
84	หน่วยงาน
 - 1.2) ส่วนราชการสังกัดส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง
เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลตำบล 72 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 70 แห่ง
 - 1.3) อำเภอ 18 อำเภอ 124 ตำบล 1,754 หมู่บ้าน

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงอำเภอในจังหวัดเชียงราย

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561.,

2) ประชากร จำนวนประชากรจากสถิติของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย

ในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดเชียงราย มีประชากรทั้งสิ้น 1,282,544 คน เป็นชาย 626,784 คน เป็นหญิง 655,760 คน ประชากรชายและหญิงคิดเป็นร้อยละ 48.9 และ 51.1 ตามลำดับ

ประชากรที่ได้รับสัญชาติไทยทั้งสิ้น 1,164,137 เป็นชาย จำนวน 571,741 คน เป็นหญิง 592,396 คน ประชากรที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยทั้งสิ้น 118,407 เป็นชาย 55,043 คน เป็นหญิง 63,364 คน

ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาล 364,455 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 ส่วนที่เหลือ 918,089 คน หรือร้อยละ 71.6อยู่นอกเขตเทศบาล

ในปี พ.ศ. 2560 มีประชากรทั้งสิ้น 1,287,615 คน เป็นชาย 628,897 คน เป็นหญิง 658,718 คน ประชากรชายและหญิงคิดเป็นร้อยละ 48.84 และ 51.16 ตามลำดับ

ประชากรที่ได้รับสัญชาติไทยทั้งสิ้น 1,159,310 เป็นชาย จำนวน 568,646 คน เป็นหญิง 590,664 คน ประชากรที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยทั้งสิ้น 116,362 เป็นชาย 54,020 คน เป็นหญิง 62,342 คน

ประชากรที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง (ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน) มีประชากรทั้งสิ้น 10,703 คน คิด เป็นชาย 5,484 คน เป็นหญิง 5,219

ประชากรที่อยู่ระหว่างการย้าย (ผู้ที่ย้ายออกแต่ยังไม่ได้ย้ายเข้า) มีประชากรทั้งสิ้น 1,240 คน คิด เป็นชาย 747 คน เป็นหญิง 493 คน

ทั้งนี้ จากข้อมูลของโครงการสำมะโนการเกษตร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร 114.6 ล้านไร่ โดยจังหวัดที่เชียงรายมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร 2.5 ล้านไร่ อยู่อันดับที่ 15 ของประเทศซึ่งอำเภอแม่สรวย มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรสูงสุดระดับอำเภอในจังหวัดเชียงราย

(2) แรงงาน

1) สถานการณ์แรงงาน

สำหรับการสำรวจสถานะการทำงานของประชากรในปี 2561 จากข้อมูลแรงงาน ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 (กรกฎาคม - กันยายน) พบว่าจังหวัดเชียงรายมีจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปมี จำนวน 955,222 คน โดยเป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 640,032 คน (ร้อยละ 67.00) และเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 315,190 คน (ร้อยละ 33.00) ของจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งหมด สำหรับกลุ่มผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 640,032 คน นั้นแยกได้เป็น ผู้มีงานทำ 638,041 คน (ร้อยละ 99.69) ผู้ว่างงาน มีจำนวน 1,991 คน (ร้อยละ 0.31) ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 315,190 คน จำแนกได้เป็น ทำงานบ้าน จำนวน 81,983 คน (ร้อยละ 26.01) เรียนหนังสือ จำนวน 73,858 คน (ร้อยละ 23.43) และ เด็กและผู้สูงอายุ คนพิการและผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นต้น จำนวน 159,349 คน (ร้อยละ 49.91) ของจำนวนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด

สำหรับผู้มีงานทำ จำนวน 640,032 คน พบว่าทำงานในภาคเกษตรกรรม จำนวน 319,858 คน (ร้อยละ 50.13) ของผู้มีงานทำทั้งหมด ส่วนผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม จำนวน 318,183 คน (ร้อยละ 49.87) ของผู้มีงานทำทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนที่ลดลงจากไตรมาสที่แล้ว ร้อยละ 3.03 เนื่องจากไตรมาสนี้เข้าสู่ฤดูการเพาะปลูก แรงงานในภาคเกษตรยังคงทำงานต่อไป และมีแรงงานนอกภาคเกษตรบางส่วน กลับเข้ามาทำงานในภาคเกษตร ทำให้แรงงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นจากไตรมาสที่แล้ว โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม 5 อันดับแรกได้แก่ สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน มากที่สุด จำนวน 86,774 คน (ร้อยละ 27.27) รองลงมาคือ สาขาการก่อสร้าง จำนวน 70,471 คน (ร้อยละ 22.15) สาขาการผลิต จำนวน 44,634 คน (ร้อยละ 14.03) สาขาโรงแรมและภัตตาคาร 33,220 คน (ร้อยละ 10.44) การบริหารราชการและป้องกันประเทศ 26,443 คน (ร้อยละ 8.31)

ตารางที่ 28 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีงานทำจำแนกตามอาชีพ รายไตรมาสที่ 1-4 ปีพ.ศ. 2560 – ไตรมาสที่ 1-3 ปี พ.ศ. 2561

จำแนกตามอาชีพ	ปี 2560				ปี 2561		
	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3
ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการ ระดับ อาวุโสและผู้จัดการ	14,720	13,894	17,098	13,648	10,522	17,100	70,798
ผู้ประกอบการวิชาชีพ ด้านต่างๆ	17,152	18,114	16,489	19,519	18,791	21,965	22,900
ผู้ประกอบการวิชาชีพ ด้านเทคนิค สาขา ต่างๆ และอาชีพที่ เกี่ยวข้อง	10,393	14,597	11,698	10,216	11,151	12,727	76,541
เสมียน	14,287	12,103	10,081	7,798	12,604	19,185	300,097
พนักงานบริการ	115,039	107,925	115,481	114,780	106,787	97,496	105,139

จำแนกตามอาชีพ	ปี 2560				ปี 2561		
	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3
และพนักงานในร้านค้าและตลาด							
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง	255,499	276,635	300,039	277,089	297,078	278,624	11,288
ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง	86,885	99,510	75,075	75,474	75,585	76,584	15,349
อาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขายและการให้บริการ	24,969	29,182	20,654	24,413	21,055	26,136	22,320
ผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	94,316	82,514	70,607	78,744	81,445	76,334	13,609
รวม	633,261	654,475	637,221	621,681	635,019	626,150	638,041

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2560-2561 ระดับจังหวัด. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561.

เมื่อพิจารณาผู้มีงานทำจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพที่มีผู้ทำงานมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง 300,097คน (ร้อยละ 47.03) รองลงมาคือพนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด 105,139คน (ร้อยละ 16.48) ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง 76,541 คน (ร้อยละ 12.00) อาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขายและการให้บริการ 70,798คน(ร้อยละ 11.10) และ อาชีพผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ 22,900คน (ร้อยละ 3.59)

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของผู้มีงานทำ พบว่า ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ จบการศึกษา ต่ำกว่า ประถมศึกษา จำนวน 161,387คน (ร้อยละ 25.29) รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา116,405คน (ร้อยละ 18.24) มัธยมศึกษาตอนต้น98,641(ร้อยละ 13.88) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 94,458(ร้อยละ 14.80) ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน93,829 คน(ร้อยละ 14.71) และไม่มีการศึกษา จำนวน 73,322คน (ร้อยละ 11.49)

เมื่อพิจารณาผู้มีงานทำจำแนกตามสถานภาพการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการทำงานส่วนตัว จำนวน221,373 คน (ร้อยละ 34.70) รองลงมาคือช่วยธุรกิจครัวเรือน จำนวน173,715คน (ร้อยละ 27.23) ลูกจ้างเอกชน จำนวน 171,534 คน (ร้อยละ 26.88)ลูกจ้างรัฐบาล จำนวน 49,445คน (ร้อยละ 7.75) นายจ้าง จำนวน 21,976 คน (ร้อยละ 3.44) และการรวมกลุ่ม จำนวน0 คน (ร้อยละ 0.00)

อัตราการว่างงานในจังหวัดเชียงรายไตรมาสที่ 3 ปี 2561 (กรกฎาคม - กันยายน) มีอัตราการว่างงาน 1,991 ราย สัดส่วนของผู้ว่างงานต่อจำนวนประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานรวม พบว่าจังหวัดเชียงรายมีอัตราการว่างงานร้อยละ 0.31

ตารางที่ 29 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ไตรมาสที่ 1-4 พ.ศ. 2560 และไตรมาสที่ 1-3 พ.ศ. 2561

สถานภาพการทำงาน	ปี 2560				ปี 2561		
	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3
นายจ้าง	14,099	17,824	16,722	18,975	10,804	10,437	21,976
ลูกจ้างรัฐบาล	48,280	42,786	40,202	48,014	43,216	54,073	49,445
ลูกจ้างเอกชน	206,664	199,141	172,003	175,862	168,752	190,060	171,534
ทำงานส่วนตัว	223,662	245,286	232,667	223,741	250,276	228,586	221,373
ช่วยธุรกิจครัวเรือน	140,556	149,439	175,627	154,735	161,037	142,994	173,715
การรวมกลุ่ม	-	-	-	354	333	-	-
รวม	633,261	654,475	637,221	621,681	635,019	626,150	638,041

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2560-2561 ระดับจังหวัด. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561.

แรงงานนอกระบบจังหวัดเชียงราย ผลการสำรวจแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงรายปี 2560 พบว่าจังหวัดเชียงราย มีแรงงานนอกระบบรวม จำนวน 638,155 คน ได้แก่แรงงานนอกระบบไม่มีสวัสดิการ 488,361 คน แรงงานนอกระบบมีสวัสดิการ 148,861 คน ไม่เข้าข่าย 933 คน
แรงงานผู้สูงอายุ

แรงงานผู้สูงอายุมี (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 204,045 คน แยกเป็นชายจำนวน 95,470 คน หญิง 108,575 คน (ข้อมูล ณ 21 พฤษภาคม 2561) จากจำนวนประชากร ทั้งจังหวัด จำนวน 1,287,615 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.85 ของประชากรทั้งหมดของจังหวัดเชียงราย ถือเป็นสังคมสูงอายุตามเกณฑ์ขององค์การสหประชาชาติหรืออยู่ในระดับที่ 1 คือระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ(Aging society) ที่หมายถึงประชากรสูงอายุมากกว่าสัดส่วนร้อยละร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพผู้สูงอายุ 27 แห่ง ประกอบไปด้วยศูนย์ฯเดิมประจำปี 2561 จำนวน 9 แห่ง และศูนย์ใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนในปี 2561 อีกจำนวน 18 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ อปท.ต้นแบบการพัฒนาประชากรสูงอายุ 27 แห่ง นอกจากนี้ยังมีกลไกและเครือข่ายอื่นๆ ร่วมดำเนินการและประสานการทำงานร่วมกันที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 126 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ 115 ตำบล ซึ่งได้มีการจัดตั้งควบคู่กับศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพผู้สูงอายุไปพร้อมกันชมรมผู้สูงอายุ ทั่วจังหวัดที่อยู่ในสังกัดสาขาชมรมสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัดเชียงราย จำนวน 1,863 ชมรม ชมรมหมอมือเมือง จำนวน 18 อำเภอ และชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ 18 อำเภอ ที่มาสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย

2) การเปลี่ยนแปลงของประชากรวัยแรงงาน

จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงจำนวนแรงงานที่มีงานทำที่มีแนวโน้มลดลงไตรมาสที่ 2 เป็นที่สังเกตว่าจำนวนผู้ว่างงานลดลง ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานที่ออกมาทำงานบ้านมีเพิ่มขึ้น ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องติดตามต่อไป เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมวัยสูงวัยที่พบในประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากมีผู้สูงอายุและมีเด็กที่จำเป็นต้องดูแล ดังนั้นผู้หญิงวัยแรงงานจำเป็นต้องออกจากตลาดแรงงาน เพื่อมาดูแลพ่อแม่ที่เป็นผู้สูงอายุและลูกที่ยังเล็ก

ตารางที่ 30 จำนวนประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน ปี 2560

กลุ่มแรงงาน	ไตรมาส 1 จำนวน (คน)	ไตรมาส 2 จำนวน (คน)	ไตรมาส 3 จำนวน (คน)	ไตรมาส 4 จำนวน (คน)	ไตรมาส 1 จำนวน (คน)	ไตรมาส 2 จำนวน (คน)
มีงานทำ	633,261	654,475	637,221	-621,681	635,019	626,150
ผู้ว่างงาน	3,831	1,473	2,194	-1,178	5,441	2,797
ผู้ที่รอฤดูกาล	2,359	-	435	-1,366	506	350
รวม	637,093	655,948	639,221	624,225-	640,460	628,947

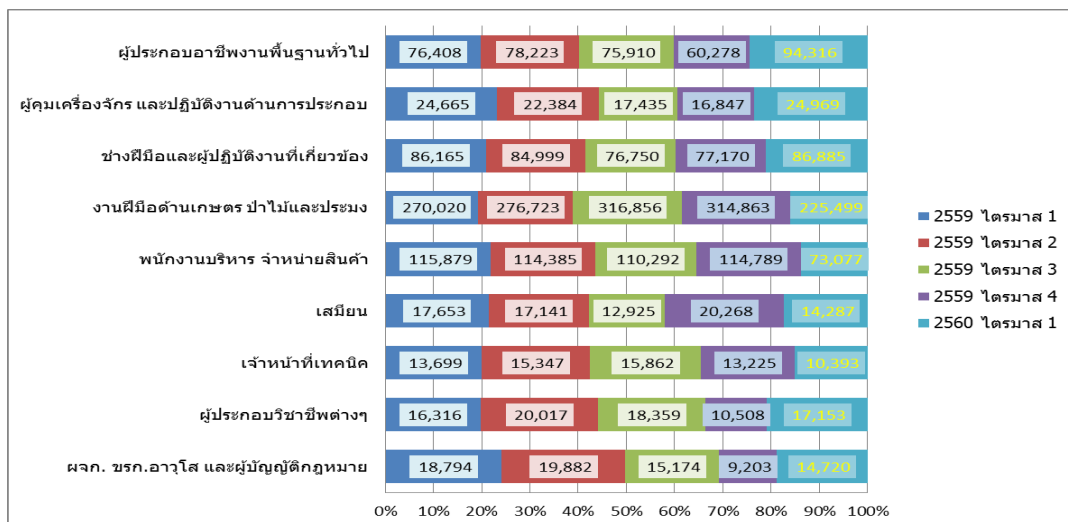
ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัด.,2561

ตารางที่ 31 จำนวนประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน ปี 2560

ประชากร	ไตรมาส 1 จำนวน (คน)	ไตรมาส 2 จำนวน (คน)	ไตรมาส 3 จำนวน (คน)	ไตรมาส 4 จำนวน (คน)	ไตรมาส 1 จำนวน (คน)	ไตรมาส 2 จำนวน (คน)
ทำงานบ้าน	92,760	94,702	91,437	93,309	86,506	91,746
เรียนหนังสือ	77,814	71,452	71,783	70,365-	79,478	71,586
อื่นๆ	146,056	133,934	152,823	-167,731	148,532	162,754

ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัด.,2561

แผนภูมิที่ 7 ประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไป มีงานทำจำแนกตามอาชีพ รายไตรมาสที่ 1-4 ปี พ.ศ. 2559 – ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2560

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย, 2560.

การวิเคราะห์ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ เป็นรายไตรมาส 15 (1-4) พ.ศ. 2560 และไตรมาสที่ 1-3 พ.ศ. 2560 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงไม่เท่ากันและมีความแตกต่างกันตามประเภทของอาชีพ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในแต่ละปี

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามไตรมาสที่ 1-4 พ.ศ. 2559 และไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2560 เปรียบเทียบไตรมาสที่ 1 พ.ศ.2559 – พ.ศ.2560 พบว่าสถานภาพการทำงาน ของนายจ้าง ลูกจ้างรัฐบาล และลูกจ้างเอกชน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนการทำงานส่วนตัว การช่วยธุรกิจครัวเรือน และการรวมกลุ่ม มีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 32 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงานไตรมาสที่ 1-4 พ.ศ.2559 และไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2560

สถานภาพการทำงาน	ปี 2559				ปี 2560
	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	ไตรมาสที่ 1
นายจ้าง	19,314	15,531	18,602	14,639	14,099
ลูกจ้างรัฐบาล	41,971	50,810	42,266	32,132	48,280
ลูกจ้างเอกชน	184,837	167,315	157,143	164,429	206,664
ทำงานส่วนตัว	237,588	255,331	260,448	245,413	223,662
ช่วยธุรกิจครัวเรือน	155,272	160,114	181,104	180,598	140,556
การรวมกลุ่ม	617	-	-	-	-
รวม	639,599	649,101	659,563	637,211	633,261

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2559 – 2560 ระดับจังหวัด. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560.

(3) การศึกษา

สำหรับโรงเรียนในจังหวัดเชียงรายมีทั้งสิ้น 724 แห่ง โดยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง แม่สรวย และอำเภอแม่จัน สำหรับจำนวนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงรายในระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัยและอาชีวะ มีทั้งสิ้น 23 แห่ง

ตารางที่ 33 โรงเรียน จำแนกตามสังกัด เป็นรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	รวม	สนง.คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สนง.บริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	สนง.เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
1	เมืองเชียงราย	118	75	22	13	8
2	เวียงชัย	27	20	4	1	2
3	เชียงของ	40	33	3	1	3
4	เทิง	54	48	2	2	2
5	พาน	72	56	5	6	5
6	ป่าแดด	17	11	2	3	1

ที่	อำเภอ	รวม	สนง.คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สนง.บริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	สนง.เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
7	แม่จัน	52	40	5	5	2
8	เชียงใหม่	40	32	3	3	2
9	แม่สาย	49	34	10	3	2
10	แม่สรวย	56	52	1	1	2
11	เวียงป่าเป้า	46	39	4	1	2
12	พญาเม็งราย	30	25	2	-	3
13	เวียงแก่น	23	21	1	-	1
14	ขุนตาล	19	14	2	1	2
15	แม่ฟ้าหลวง	32	31	-	-	1
16	แม่ลาว	17	15	-	1	1
17	เวียงเชียงรุ้ง	17	13	1	2	1
18	ดอยหลวง	15	13	1	-	1
รวม		724	572	68	43	41

ที่มา 1.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จ.เชียงราย เขต 1,2,3,4

2.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จ.เชียงราย 3.กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงราย มีทั้งสิ้น 23 แห่ง โดยในลำดับที่ 11 – 23 เป็นสถาบันอาชีวศึกษา รายชื่อดังนี้

สถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงราย	
มหาวิทยาลัย	วิทยาลัย
1. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	11. วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	12. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย วิทยาเขตเทิง	13. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย วิทยาเขตแม่สาย	14. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย
5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย	15. วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย
6. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติเชียงราย	16. วิทยาลัยการอาชีพเทิง
7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิทยบริการศูนย์เชียงราย (ห้องเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม)	17. วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง
8. มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย	18. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพัฒนการเชียงราย
9. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดพระแก้ว-เชียงราย (วิทยาเขตนครเชียงราย)	
10. มหาวิทยาลัยเชียงราย (เอกชน)	
สถาบันอาชีวศึกษา	
19. โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงธนเชียงราย	22. โรงเรียนอาชีวศึกษาแม่สาย
20. โรงเรียนวิรุณบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีเชียงราย	23. โรงเรียนชัยศิษย์บริหารธุรกิจและเทคโนโลยี
21. โรงเรียนโปลิเทคนิคเชียงราย	เชียงใหม่ของ

ตารางที่ 34 ครู และนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2556-2560

ระดับการศึกษา	2556	2557	2558	2559	2560	การเปลี่ยนแปลง ระหว่างปี 2556และ ปี 2560 (เท่า)
ครู	9,803	10,399	10,851	10,808	12,386	1.26
วุฒิการศึกษา						
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	1,066	1,504	1,044	3,448	4,059	3.81
ปริญญาตรี	2,905	4,129	6,345	7,162	8,146	2.80
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	18	42	323	175	57	3.17
ต่ำกว่าอนุปริญญา	17	22	155	23	124	7.29
นักเรียน	184,457	179,377	179,377	176,149	208,375	1.13
ระดับการศึกษา						
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24,635	24,037	24,037	21,438	36,206	1.47
มัธยมศึกษาตอนต้น	40,974	37,893	37,893	37,974	54,458	1.33
ประถมศึกษา	88,977	87,364	87,364	85,938	71,796	0.81
ก่อนประถมศึกษา	29,871	30,083	30,083	30,799	22,358	0.75

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย, 2561

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต เขต 36 จังหวัดเชียงราย

สำหรับบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2556-2560 พบว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิม 1.26 เท่า โดยจากเดิมในปี 2556 จำนวน 9,803 คน เพิ่มขึ้นเป็น 12,386 คนในปี 2560 และส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่ามีจำนวนครุมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครุที่จบการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา เพิ่มขึ้นถึง 7.29 เท่า สำหรับนักเรียนในจังหวัดเชียงรายในปี 2560 มีจำนวน 208,375 คน ส่วนใหญ่เป็นประถมศึกษา จำนวน 71,796 คน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนในจังหวัดเชียงราย พบว่าจำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษา และก่อนประถมศึกษา มีสัดส่วนลดลง 0.81 และ 0.75 เท่าตามลำดับ ทั้งนี้สอดคล้องกับบริบทของสังคมสูงวัยในจังหวัดเชียงราย ส่งผลทำให้จำนวนนักเรียนเริ่มลดลงแต่อย่างไรก็ตาม จำนวนมัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอยู่ คิดเป็น 1.47 และ 1.33 ตามลำดับ

(4) ภาษา

ภาษาพูด ใช้พูดจากันเรียกว่า “อู้คำเมือง” สำเนียงพูดของชาวเชียงรายไม่เหมือนกับจังหวัดอื่นในภาคเหนือ คือไม่เนิบนาบ และไม่ห้วนจนเกินไปเป็นสำเนียงที่หล่อหลอมขึ้นมาใหม่ เนื่องจากเชียงรายเคยเป็นเมืองร้างผู้คนนานเกือบร้อยปี ได้มีการฟื้นฟูบ้านเมืองขึ้นมาใหม่เมื่อประมาณปี พ.ศ.2384 โดยได้เกณฑ์ราษฎรจากเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และชนเผ่าไตใหญ่ ไตลื้อ ไตยอง และไตซิ่น (เขิน) ซึ่งอพยพจากเชียงตุง และสิบสองปันนา รวมทั้งชาวลาวจากประเทศลาว ได้เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันตั้งนั้นสำเนียงพูดของชาวเชียงรายจึงมีความหลากหลายทางสำเนียงในพื้นที่ต่าง ๆ แต่ภาษาหลักของเชียงรายจะอยู่ที่อำเภอเมือง อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเวียงชัย และอำเภอพาน

ภาษาเขียนในเชียงรายก็เช่นเดียวกันกับจังหวัดทางภาคเหนืออื่นๆ คือมีภาษาเขียนที่เรียกว่าอักษรล้านนา หรือตัวเมือง อักษรล้านนามีวิวัฒนาการมาจากอักษรพราหมณ์ของอินเดีย มีการจัดระบบของหลักภาษาคลายกับภาษาบาลี อักษรล้านนามีรูปทรงกลมป้อมคล้ายอักษรพม่าและมอญ แต่หลักการทางภาษา

ไม่เหมือนกัน จากหลักฐานในศิลาจารึกวัดพระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่ แสดงให้เห็นว่ารูปทรงของอักษรล้านนามีรูปทรงเป็นตัวเหลี่ยมมาก่อน

(5) สาธารณสุข

จากข้อมูลและสถานการณ์ประชากรของจังหวัดเชียงราย พบว่าในปี 2560 จังหวัดเชียงรายมีประชากรทั้งหมด 1,287,615คน มีประชากรผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 204,045 คน คิดเป็นร้อยละ 15.85 ของประชากรทั้งจังหวัด และมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปจำนวน 125,940 หรือคิดเป็นร้อยละ 9.78 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2561) ซึ่งถือว่าในขณะนี้จังหวัดเชียงรายอยู่ในระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) และแนวโน้มไปสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ในอนาคตอันใกล้ เมื่อพิจารณาการเตรียมความพร้อมด้านการบริการสาธารณสุขในปี 2561 สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1) สถานบริการสาธารณสุข ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 35 สถานพยาบาล จำแนกตามประเภท เป็นรายอำเภอ ปีงบประมาณ 2560

อำเภอ	โรงพยาบาล รัฐบาล ^{1/}	โรงพยาบาล เอกชน	โรงพยาบาลส่งเสริม	สถานอนามัย	คลินิก
รวมยอด	20	3	215	-	447
อำเภอเมืองเชียงราย	3	3	30	-	183
อำเภอเวียงชัย	1	-	9	-	11
อำเภอเชียงของ	1	-	17	-	15
อำเภอเทิง	1	-	16	-	12
อำเภอพาน	1	-	20	-	23
อำเภอป่าแดด	1	-	6	-	7
อำเภอแม่จัน	1	-	16	-	36
อำเภอเชียงแสน	1	-	13	-	20
อำเภอแม่สาย	1	-	11	-	61
อำเภอแม่สรวย	1	-	12	-	20
อำเภอเวียงป่าเป้า	1	-	10	-	17
อำเภอพญาเม็งราย	1	-	8	-	5
อำเภอเวียงแก่น	1	-	9	-	4
อำเภอขุนตาล	1	-	6	-	6
อำเภอแม่ฟ้าหลวง	1	-	13	-	5
อำเภอแม่ลาว	1	-	9	-	9
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	1	-	6	-	7
อำเภอดอยหลวง	1	-	4	-	6

1/ รวมโรงพยาบาลของรัฐ รัฐวิสาหกิจและองค์การอิสระ และเทศบาล (ไม่รวมโรงพยาบาลประเภทบริการเฉพาะทาง

2/ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หมายถึง หน่วยบริการสาธารณสุขที่อยู่ใกล้ชุมชน

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เชียงราย, 2561

จำนวนสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดเชียงราย กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยในพื้นที่อำเภอเมืองจะมีจำนวนสถานบริการสาธารณสุขมากที่สุด โดยมีโรงพยาบาลรัฐ จำนวน 3 แห่ง โรงพยาบาลเอกชนจำนวน 3 แห่ง มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 30 แห่งและคลินิก ทั้งสิ้นจำนวน 183 แห่ง

5.2) ข้อมูลบุคลากรทางการแพทย์

สำหรับจำนวนบุคลากรในสายงานหลัก ได้แก่ แพทย์ ,ทันตแพทย์ ,เภสัชกรและพยาบาลวิชาชีพ จากข้อมูลปี 2560 พบว่า จำนวนแพทย์ทั้งจังหวัดมีจำนวน 420 คน ทันตแพทย์ จำนวน137 คน เภสัชกร จำนวน 159 คน พยาบาล จำนวน 2,304 คน และ พยาบาลเทคนิค จำนวน26 คน ทั้งนี้จำนวนแพทย์ จะกระจุกในอำเภอเมืองเป็นส่วนใหญ่ ถัดมาเป็นอำเภอพาน แม่จัน และแม่สายตามลำดับ ทั้งนี้แพทย์ในอำเภอ คอยหลวงน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับอำเภออื่นๆ

ตารางที่ 36 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ จำแนกรายอำเภอ ในปี 2560

อำเภอ	เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์				
	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	พยาบาลเทคนิค
อำเภอเมืองเชียงราย	210	35	65	1,112	17
อำเภอเวียงชัย	8	4	4	66	-
อำเภอเชียงของ	12	6	6	76	-
อำเภอเทิง	13	7	8	86	2
อำเภอพาน	32	5	11	137	4
อำเภอป่าแดด	9	4	4	50	-
อำเภอแม่จัน	30	11	13	139	-
อำเภอเชียงแสน	10	7	8	78	2
อำเภอแม่สาย	28	10	7	119	-
อำเภอแม่สรวย	13	7	5	74	1
อำเภอเวียงป่าเป้า	12	8	6	79	-
อำเภอพญาเม็งราย	9	8	4	49	-
อำเภอเวียงแก่น	5	4	3	40	-
อำเภอขุนตาล	6	4	3	43	-
อำเภอแม่ฟ้าหลวง	6	4	3	49	-
อำเภอแม่ลาว	7	5	5	50	-
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	7	5	3	42	-
อำเภอดอยหลวง	3	3	1	15	-
รวมยอด	420	137	159	2,304	26

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย, 2561.

เมื่อเปรียบเทียบประชากรต่อเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ พบว่า อำเภอที่ขาดแคลนมากที่สุด ได้แก่ อำเภอแม่ฟ้าหลวง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าสัดส่วนแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 12,743.67 คน ในขณะที่สัดส่วนทันตแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 19,115.50 คน ดังนั้นทางจังหวัดควรให้ความสำคัญและดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ขาดแคลนมากกว่าอำเภออื่นๆในจังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 37 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ ของจังหวัดเชียงรายเทียบกับประชากร ในปี 2560

อำเภอ	ประชากรต่อเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ 1 คน				
	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	พยาบาลเทคนิค
อำเภอเมืองเชียงราย	1,231.82	11,496.95	3,957.97	225.43	16,095
อำเภอเวียงชัย	5,655.50	11,131	11,311	685.52	-
อำเภอเชียงของ	5,348.42	10,696.83	10,696.83	844.49	-
อำเภอเทิง	6,562.85	12,188.14	10,664.63	992.06	42,658.50
อำเภอพาน	3,846.69	24,618.80	11,190.36	898.5	30,773.50
อำเภอป่าแดด	2,925.56	6,582.50	6,582.50	526.6	-
อำเภอแม่จัน	3,604.27	9,829.82	8,317.54	777.9	-
อำเภอเชียงแสน	5,346.70	7,683.14	6,683.38	685.47	26,733.50
อำเภอแม่สาย	4,230.46	11,845.30	16,921.86	995.4	-
อำเภอแม่สรวย	6,487.38	12,048	16,867.20	1,139.68	84,336
อำเภอเวียงป่าเป้า	5,732.08	8,598.13	11,464.17	870.7	-
อำเภอพญาเม็งราย	4,712.56	5,301.63	10,603.25	865.57	-
อำเภอเวียงแก่น	7,008	8,760	11,680	876	-
อำเภอขุนตาล	5,305	7,957.50	10,610	740.23	-
อำเภอแม่ฟ้าหลวง	12,743.67	19,115.50	25,487.33	1,560.45	-
อำเภอแม่ลาว	4,447.29	6,226.20	6,226.20	622.62	-
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	3,961	5,545.40	9,242.33	660.17	-
อำเภอดอยหลวง	6,390	6,390	19,170	1,278	-
รวมยอด	3,158.98	10,427.19	8,274.48	566.75	53,439.33

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย, 2561.

5.3) ข้อมูลสถิติชีพของประชากรจังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 38 ข้อมูลสถิติชีพจังหวัดเชียงราย ปี 2556 – 2560

สถิติชีพ	2556		2557		2558		2559		2560	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
เกิดมีชีพ*	12,531	10.91	12,531	10.91	10,229	8.42	9,587	7.5	9,429	7.7
ตาย*	8,860	7.71	8,860	7.71	8,846	7.28	9,216	7.2	8,231	6.4
อัตราเพิ่มตามธรรมชาติ*	3,671	0.32	3,671	0.32	1,383	0.11	–	–	–	–
ทารกตาย**	72	5.75	72	5.75	39	3.81	39	4.1	38	4.0
มารดาตาย**	0	0	0	0	2	19.55	1	10.4	0-	0
เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีตาย*	78	6.22	78	6.22	64	1.20	–	–	–	–

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เชียงราย, 2561

: ข้อมูลมารดาตาย เกิดมีชีพจากสถานบริการ จาก รง.ก1,ก2 และรายงานอนามัยแม่และเด็ก**

- หมายเหตุ
1. อัตราเกิดและตายต่อประชากร 1,000 คน
 2. อัตราทารกตายต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน
 3. อัตรามารดาตายต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน

จากข้อมูลสถิติชีพของประชากรจังหวัดเชียงรายของจังหวัดเชียงราย พบว่า ในปี 2560 มีอัตราการเกิดอยู่ที่ 7.7 คนต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปี 2556 ในขณะที่อัตราการตายลดลงเช่นกันในปี 2560 อยู่ที่ 6.4 คนต่อประชากร 1,000 คน

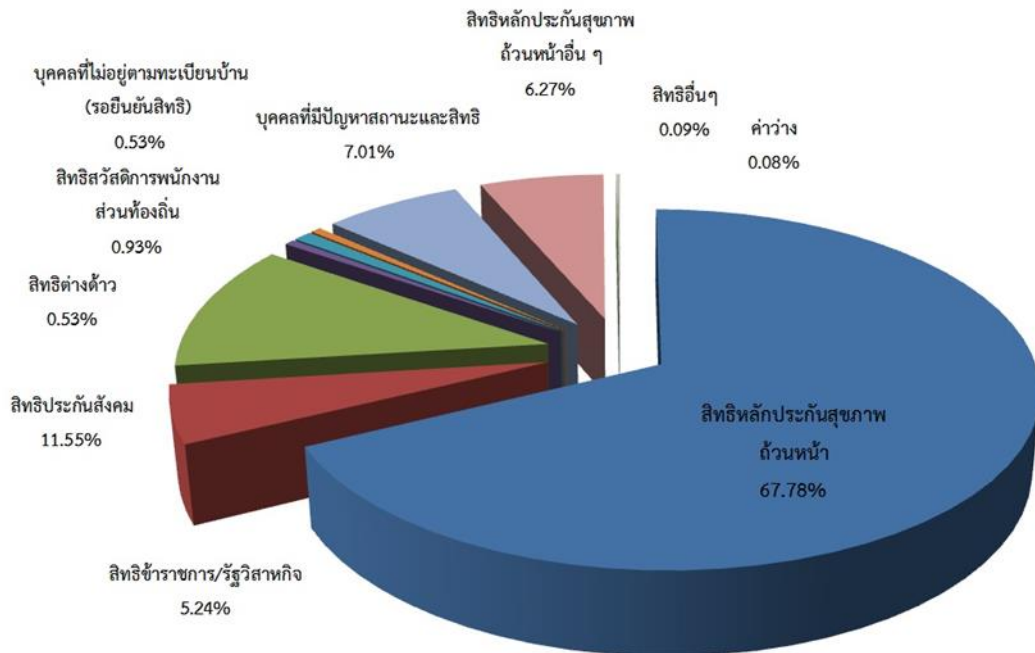
5.4) ความสามารถในการเข้าถึงบริการของประชาชน

ตารางที่ 39 สิทธิประกันสุขภาพแยกตามสิทธิการรักษาพยาบาล

ลำดับ	ประเภทสิทธิ	จำนวน	ร้อยละ
1	สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	894,957	67.78
2	สิทธิข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	69,213	5.24
3	สิทธิประกันสังคม	152,506	11.55
4	สิทธิต่างด้าว	6,938	0.53
5	สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	12,222	0.93
6	บุคคลที่ไม่อยู่ตามทะเบียนบ้าน(รอยืนยันสิทธิ)	6,952	0.53
7	บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ	92,615	7.01
8	สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าอื่น ๆ	82,816	6.27
9	สิทธิอื่นๆ	1,131	0.09
10	ค่าว่าง	1,010	0.08
รวมประชากรทั้งหมด		1,320,360	100.00

แหล่งข้อมูล : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนผู้ประกันตนคนต่างด้าว กองทุนบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ กระทรวงสาธารณสุข, 2559.

แผนภูมิที่ 8 สิทธิประกันสุขภาพแยกตามสิทธิการรักษาพยาบาล

(6) สวัสดิการสังคม

จากบทวิเคราะห์ที่สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย ให้ความเห็นว่าตามแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพชีวิตเพื่อให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ได้มีการส่งเสริมการสร้างเสริมกลไกทางสังคมเพื่อการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และสร้างภูมิคุ้มกันของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างรอบด้าน พร้อมทั้ง เตรียมรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรที่สำคัญ นั่นคือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยข้อมูลจากที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย พบว่า ประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มของจำนวนและสัดส่วนเพิ่มขึ้นโดยในปี 2556 จากประชากรผู้สูงอายุ 163,027 คน หรือร้อยละ 13.5 ของประชากรทั้งจังหวัด เพิ่มขึ้นในปี 2557 เป็นร้อยละ 14.2 ในปี 2558 เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 14.3 และ ลดลงมาที่ร้อยละ 14.0 ในปี 2559 ทั้งนี้ตามนิยามของ สังคมผู้สูงอายุ ประเทศไทย ได้เริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 โดยพิจารณาจากประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2567 นั่นคือ เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 20

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจังหวัดเชียงรายของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพแวดล้อมของจังหวัดเชียงราย มีข้อได้เปรียบที่มีต้นทุนทางสังคม เป็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนอยู่ในตัว ได้แก่ การมีองค์กรภาคประชาสังคมจังหวัดค่อนข้างหลากหลาย กระจายอยู่ในแต่ละท้องที่และท้องถิ่นของจังหวัด โดยเฉพาะองค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นองค์กรตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2550) ที่ขยายจำนวนมากเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็ยังไม่สามารถเชื่อมโยงการทำงาน และสร้างเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน แม้กระแสด้านตัวการทำงานพัฒนาร่วมกับส่วนราชการของภาคประชาสังคมจะมีความเข้มข้นในระยะหลัง

แต่ยังขาดกระบวนการพัฒนาผู้นำด้านสวัสดิการสังคมรุ่นใหม่ และองค์กรใหม่กระจายมาจากหลากหลายสาขา การทำงานทั้งภาครัฐกิจ ภาคเอกชน ผู้นำท้องถิ่น และท้องถิ่น

6.1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางสังคมของจังหวัด (SWOT Analysis) ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย 5 ปี (พ.ศ.2561-2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563 และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด พ.ศ.2563 สามารถสรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง

1) มีองค์กรภาคีเครือข่ายภาคสังคมจังหวัดมีหลากหลาย ประกอบไปด้วยส่วนราชการที่ปฏิบัติงานด้านสังคม องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนองค์กรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรสาธารณประโยชน์ ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ และกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ที่สามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัดได้

2) จังหวัดมีทุนทางสังคมหลายด้านในสถาบัน ชุมชน และท้องถิ่น อันประกอบไปด้วยผู้นำ อาสาสมัคร กลุ่ม/องค์กร ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม องค์กรความรู้และภูมิปัญญาหลายแขนงที่สามารถส่งเสริมให้เป็นพลังทางสังคมทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดบริการทางสังคม โดยเฉพาะประเด็นที่เด่นชัด เช่น การขับเคลื่อนระบบสุขภาพอาศัยภูมิปัญญาการรักษาของหมอพื้นบ้านและการใช้สมุนไพร โดยสมัชชาสุขภาพ การพัฒนาเกษตรชีวภาพและอาหารปลอดภัย โดย เครือข่ายตลาดสีเขียว เป็นต้น

3) ส่วนราชการ และองค์กรมีความพร้อมด้านบุคลากรทำงาน สามารถร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนตามนโยบายรัฐบาลให้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดสวัสดิการสังคมของจังหวัดได้ เช่น ประชารัฐ เศรษฐกิจฐานรากและทุนชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกองทุนหรือแหล่งทุนเพื่อการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมหลายแหล่ง โดยเฉพาะในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เช่น กองทุนคุ้มครองเด็ก กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กองทุนผู้สูงอายุ และกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ยังมีแหล่งทุนที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

4) กิจกรรมการดำเนินงานของส่วนราชการ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคมเป็นส่วนหนึ่งในสวัสดิการสังคม โดยในพื้นที่จังหวัดมีการเร่งรัดการทำงานตามภายใต้กฎหมายหลายด้าน ซึ่งเป็นผลต่อการจัดระบบบริการทางสังคมเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น การประชาสัมพันธ์การใช้สิทธิประกันตนตามกฎหมายประกันตนมาตรา 40 กองทุนการออมแห่งชาติ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในที่สาธารณะอย่างน้อย 5 สถานที่บังคับต้องมี การจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และศูนย์บริการคนพิการ เป็นต้น

5) มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบบรรยากาศการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น ขุนน้ำนางนอน ถ้ำหลวง เวียงหนองล่อง เป็นต้น ซึ่งเป็นที่รู้จักของคนทั้งในและต่างประเทศที่มีการรวมพลังกายและพลังใจของผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกในภารกิจช่วยทีมหมูป่าออกจากถ้ำหลวง

6) เป็นเมืองศิลปะที่มีความงดงามและทรงคุณค่าด้วยการรวมตัวกันของกลุ่มศิลปินเชียงรายที่มีชื่อเสียงในระดับโลก ภาพลักษณ์ของเชียงรายจึงเป็นเมืองที่มีจุดเด่นในด้านการท่องเที่ยว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือสามารถสร้างรายได้หลักจากการท่องเที่ยว

จุดอ่อน

1) ขาดการเชื่อมโยงการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างองค์กรให้เป็นเอกภาพ โดยภาพรวมจะทำงานเฉพาะส่วนประเด็น เฉพาะกลุ่มและองค์กรที่มีระบบความสัมพันธ์และสนใจในเรื่องเดียวกันเท่านั้น รวมถึงการสร้างโอกาสในการทำงานร่วมกันมีน้อยและขาดความต่อเนื่อง

2) องค์กรชุมชนและท้องถิ่นมีการปรับใช้ทุนทางสังคมของท้องถิ่น (กลุ่มองค์กร ผู้นำ องค์กรความรู้ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ) ยังไม่เต็มที่ในการจัดระบบบริการทางสังคม ขาดกระบวนการพัฒนาต่อยอดจากทุนเดิมที่มีให้เกิดประโยชน์อย่างกระจ่างชัด เช่น ภูมิปัญญาด้านหมอพั้นบ้าน สมุนไพร วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และเครือข่าย/ขบวนการองค์กรชุมชนในบางประเด็น เป็นต้น

3) ขาดข้อมูลกลางด้านการจัดสวัสดิการสังคมระดับจังหวัด โดยข้อมูลค่อนข้างกระจายในระบบการจัดสวัสดิการสังคมในภาพรวมจังหวัด เนื่องจากสวัสดิการสังคมมีหลายภาคส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ได้มีเพียงองค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ภายใต้กฎหมาย แต่ยังรวมไปถึงองค์กรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ท้องที่และท้องถิ่นที่ยังไม่ได้เป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกัน

โอกาส

1) การตื่นตัวของภาคประชาสังคมจังหวัดกับการจัดสวัสดิการสังคม โดยบทบาทภายใต้กฎหมายและระเบียบการดำเนินโครงการ/กิจกรรมหลายเรื่องที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทำงาน และมีส่วนร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ ทำให้ภาคประชาชนมีการตื่นตัวในการทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะด้านสวัสดิการสังคมที่เกิดจากภาคประชาชนดำเนินเอง และทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

2) กระแสประชารัฐและการสนับสนุนของส่วนราชการ เอกชน และภาคประชาชน เป็นการทำงานแนวทางใหม่ในลักษณะภาคประชาชนนำและส่วนราชการสนับสนุน และการสร้างหุ้นส่วนในกิจกรรม/โครงการร่วมกันที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาลและกระบวนการทำงานของส่วนราชการ มีส่วนในการสนับสนุน

3) ได้รับการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐเช่น นโยบายด้านความมั่นคง (ปัญหายาเสพติด) ความปลอดภัย (ความปลอดภัยในการเดินทาง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความปลอดภัยจากเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ) การเป็นเมืองที่สะอาด (ปัญหาขยะ) ซึ่งนโยบายดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปสู่การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด

อุปสรรค

1) กระแสทุนนิยม และโลกาภิวัตน์บีบรัดต่อสภาพความเป็นอยู่ของชนทุกระดับ เป็นปัจจัยทำลายระบบความสัมพันธ์ของบุคคล ชุมชนและสถาบัน ส่งผลให้เกิดความอ่อนแอและความเปราะบางของเกราะคุ้มกันทางสังคมที่มีอยู่ในท้องถิ่น ไม่เพียงพอต่อการรองรับสภาพปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่รุนแรงเข้ามา เช่น สถานการณ์การตั้งครุฑในเด็กและเยาวชน ความรุนแรงในครอบครัว เด็กถูกทอดทิ้ง และผู้สูงอายุขาดคนดูแล เป็นต้น

2) สภาพสังคม สภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่ชายแดน หลากหลายของกลุ่มชนที่เข้ามาอาศัย และมีประวัติศาสตร์การย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชนมายาวนานจากปัจจัยหลายด้าน เช่น สงคราม การเมือง การค้า การเข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานใหม่ และการเข้ามาทำงาน เป็นต้น ประกอบกับบางท้องถิ่นเป็นพื้นที่สูง การติดต่อเข้าถึงลำบากและห่างไกล จึงมีสภาพเป็นสังคมชายขอบ ไร้สถานะทางทะเบียน ขาดการติดต่อกับสังคมภายนอก ก่อให้เกิดกลุ่มชาติโอกาสเข้าถึงบริการทางสังคม

3) เมืองชายแดนการติดต่อระหว่างประเทศเป็นปัจจัยต่อการอพยพหลังไหลของผู้คน อันเป็นปัจจัยต่อปัญหาสังคมทางอ้อม ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาชญากรรม ยาเสพติด และค่านิยม ฯลฯ

6.2) ภาพรวมคนจนจังหวัดเชียงราย ปี 2561

คนจนในจังหวัดเชียงรายที่ลงทะเบียนคนจน 45,494 คน คิดเป็นร้อยละ 5.86 โดยมีคนจนในด้านต่าง ๆ "คนจนเป้าหมาย" ในประเทศไทย คือ คนจนที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน เนื่องจากเป็นคนที่ได้รับการสำรวจว่าจน (survey-based) จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และยังมีลงทะเบียนว่าจนอีกด้วย รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 40 ปัญหาของคนจนในจังหวัดเชียงราย

ลำดับ	รายการ	จำนวน/คน
1	ด้านสุขภาพ	9,118 คน
2	ด้านความเป็นอยู่	8,294 คน
3	ด้านการศึกษา	21,993 คน
4	ด้านรายได้	15,537 คน
5	ด้านการเข้าถึงบริการของรัฐ	205 คน

หมายเหตุ คนจน 1 คนมีปัญหาได้มากกว่า 1 ด้าน

(5.3) แนวทางการพัฒนา

1) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงสิทธิและบริการทางสังคม โดยการจัดการระบบข้อมูลกลุ่มเป้าหมายทางสังคม เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส 5 กลุ่ม (คนเร่ร่อน คนยากไร้ คนไร้สถานะทางทะเบียน ผู้ติดเชื้อ/ผู้ได้รับผลกระทบ และผู้พันโทษ) เป็นต้น เพื่อรองรับการพัฒนาและการช่วยเหลือตามสิทธิขั้นพื้นฐานและตามความจำเป็น รวมถึงการสร้างโอกาสรับรู้ต่อช่องทางของการขอรับการช่วยเหลือและการใช้สิทธิบริการทางสังคมสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ผ่านกิจกรรม/โครงการต่างๆ เช่น การออกหน่วยบริการทางสังคม หน่วยบริการเคลื่อนที่เพื่อการประชาสัมพันธ์สิทธิการรับบริการ การสำรวจชุมชน อาสาสมัคร/หน่วยติดตามกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือจัดสวัสดิการสังคม โดยการเสริมสร้างองค์กรภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม มากยิ่งขึ้น เกิดกระบวนการจัดตั้งและพัฒนาสถานะองค์กรเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ เป็นเครือข่ายการจัดระบบบริการทางสังคมใน ๗ สาขาการจัดสวัสดิการสังคม (การศึกษา สุขภาพอนามัย การมีงานทำและรายได้ ที่อยู่อาศัย นันทนาการ ยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป) เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และการมีการพัฒนาระบบประสานการทำงานเป็นขบวนองค์กรที่เข้มแข็ง เช่น เป็นเครือข่ายสุขภาพ เครือข่ายสวัสดิการชุมชน เครือข่ายแรงงานนอกระบบ ศูนย์ประสานงานระดับตำบล/อำเภอ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นต้น

3) การรื้อฟื้นระบบคุณค่าทุนทางสังคมต่อการปรับใช้ในกระบวนการสร้างสังคมสวัสดิการ โดยส่งเสริมการการปรับใช้ทุนทางสังคมในท้องถิ่นให้เป็นส่วนหนึ่งในพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม เช่น กลุ่มองค์กร ผู้นำทางความคิด ประชาชน องค์กรความรู้ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น โดยการถอดบทเรียน การสร้างสรรค์คุณค่าแห่งองค์ความรู้/ภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนาและปรับใช้อย่างเหมาะสมสำหรับองค์กรภาคีภาคสังคมทุกระดับ เช่น ภูมิปัญญาหมอมือเมือง หมอพื้นบ้าน สมุนไพร งานหัตถกรรมประจำถิ่น ศิลปกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นต้น

4) การสร้างพลังการขับเคลื่อนกลไกทางสังคมเพื่อสร้างเสริมสวัสดิการสังคมทุกระดับ โดยการบูรณาการการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาของจังหวัดระหว่างภาคีภาคสังคมทุกระดับ เพื่อร่วมขับเคลื่อนงานพัฒนาและสวัสดิการสังคมดูแลกลุ่มเป้าหมายอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาพื้นที่และ

สถานการณ์เร่งด่วน และการส่งเสริมหุ้นส่วนการจัดสวัสดิการสังคมอย่างหลากหลายตามแนวทางการยกระดับสังคมสวัสดิการในพื้นที่จังหวัด เช่น ธุรกิจเพื่อสังคม ประชากร รัฐ กิจกรรมสาธารณประโยชน์ สวัสดิการทางเลือก การช่วยเหลือสังคมขององค์กรเอกชน และจิตอาสาทำงานเพื่อสังคม เป็นต้น ซึ่งเป็นงานที่มาจาก การสนับสนุน ทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน อปท. องค์กรศาสนา องค์กรธุรกิจ และองค์กรภาคประชาชน เพื่อคอยเติมเต็มกับระบบสวัสดิการกระแสหลักที่รัฐบาลจัดให้แต่อาจยังกระจายไม่ทั่วถึงการดูแลกลุ่มเป้าหมายและสาขาสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาสำหรับเด็กยากไร้ สถานสงเคราะห์เด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ฯลฯ

ตารางที่ 41 สถิติผู้มาติดต่อรับบริการ Walk in กับสำนักงาน พมจ.ชร.

กลุ่มเป้าหมาย (ราย/ครั้ง)	ปี พ.ศ.		
	2558	2559	2560
คนพิการ	5,081	6,412	7,120
ผู้สูงอายุ	2,970	3,018	3,210
เด็ก (อายุไม่เกิน 18 ปี)	215	252	267
ผู้ด้อยโอกาส (5 ประเภท)	203	233	256

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย, 2560.

จากตารางสถิติผู้มาติดต่อรับบริการ Walk in กับสำนักงาน พมจ.ชร.ในปี 2558-2560 พบว่ากลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 4 ประเภท (คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็ก (อายุไม่เกิน 18 ปี) และผู้ด้อยโอกาส (5 ประเภท คือ (คนเร่ร่อน คนยากไร้ คนไร้สถานะทางทะเบียน ผู้ติดเชื้อ/ผู้ได้รับผลกระทบ และผู้พันโทษ) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปี เนื่องจากนโยบายและการให้บริการเพื่อรองรับการพัฒนาและการช่วยเหลือตามสิทธิขั้นพื้นฐานและตามความจำเป็น รวมถึงการสร้างโอกาสรับรู้ต่อช่องทางบริการช่วยเหลือและการใช้สิทธิบริการทางสังคมสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงของจังหวัด

(7) อาชญากรรม

การจับกุมผู้กระทำผิดในคดีแต่ละกลุ่มที่เกิดขึ้น พิจารณาจากความสามารถในการจับกุมผู้กระทำผิดในคดีแต่ละกลุ่มที่เกิดขึ้นและจับกุมได้โดยคำนวณจากผลการจับกุมคดี แต่ละกลุ่มได้ตามรอบการรายงานของสำนักตำรวจแห่งชาติต่อจำนวนคดีแต่ละกลุ่มที่ได้รับแจ้ง พบว่าส่วนใหญ่เป็นลักทรัพย์ จำนวน 233 ราย ถัดมาเป็นคดีทำร้ายร่างกาย จำนวน 101 ราย และคดีข่มขืน จำนวน 36 ราย เมื่อพิจารณาการจับกุมพบว่า คดีลักทรัพย์มีอัตราการจับกุมคิดเป็นร้อยละ 76.39 คดีทำร้ายร่างกายมีอัตราการจับกุมคิดเป็นร้อยละ 85.15 และคดีข่มขืน มีอัตราการจับกุมคิดเป็นร้อยละ 75

ตารางที่ 42 ข้อมูลคดีอุกฉกรรจ์ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในรอบปี 1 ต.ค.60 – 30 ก.ย. 61

ลำดับ	คดี	เกิด/คดี	จับ/ราย	ค้ำจับ	อัตราการจับกุม
1	ฆ่าผู้อื่น	30	26	4	86.67
2	ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย	13	13	-	100
3	พยายามฆ่า	17	15	2	88.24
4	ทำร้ายร่างกาย	101	86	15	85.15
5	ข่มขืน	36	27	9	75
6	ชิงทรัพย์	7	7	-	100
7	วิ่งราวทรัพย์	4	2	2	50
8	ลักทรัพย์	233	178	55	76.39
9	กรรโชกทรัพย์	1	0	1	0
10	รับของโจร	3	1	0	33.33
11	เรียกค่าไถ่	1	1	0	100
12	วางเพลิง	4	3	1	75

ที่มา : ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย, 2561.

(8) ปัญหาเสพติด

8.1) สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อปัญหาเสพติดในพื้นที่

สถานการณ์การเปลี่ยนในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศมีผลกระทบโดยตรงต่อสถานการณ์ยาเสพติดในอนาคตหลายประการ เช่น

- **แนวโน้มกระแสประชาคมโลก** จากข้อมูลจากสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (PDODC) พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ในพื้นที่ชายแดน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว และเมืองท่าขี้เหล็ก สหภาพเมียนมา เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดจากพื้นที่พระจันทร์เสี้ยวทองคำ และชี้แนวโน้มว่า สหภาพเมียนมาเป็นแหล่งผลิตฝิ่นรายใหญ่ที่สุดของโลก รองจากประเทศอัฟกานิสถาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดโลก รวมถึงประเทศไทยโดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย ที่มีเขตชายแดนติดต่อสหภาพเมียนมา

- **แนวโน้มกระแสประชาคมระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย** จากการที่สหรัฐอเมริกากำหนดยุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับทวีปเอเชีย (Pivot to Asia) เพื่อสร้างสมดุลในความสัมพันธ์กับประเทศญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม สิงคโปร์ เมียนมา และไทย และมีหลายหัวข้อที่ต้องห้ามสำหรับหยิบยกขึ้นมาเจรจาระหว่างประเทศด้วยเกรงว่าจะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Sensitive issues) สิทธิมนุษยชน ระบบการเมือง ระบอบประชาธิปไตย บทบาทขององค์การภาคเอกชน และความขัดแย้งในสังคมสมัยใหม่จะมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งระหว่างอารยธรรมวัฒนธรรม ศาสนา ชาติพันธุ์ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดที่จะถูกลักลอบนำเข้า นำออกไปยังต่างประเทศหรือส่งผลกระทบต่อประเทศที่เป็นเจ้าของเงินทุนช่วยเหลือเป็นหลัก

- **แนวโน้มกระแสประชาคมอาเซียน** เมื่อประเทศในภูมิภาครวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. 2558 ส่งผลกระทบต่อแนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติดและการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดทั้งทางบกและทางลพหลายประการ ผลกระทบทางลบเช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคจะเอื้ออำนวยต่อการลำเลียงยาเสพติดทั้งต่อประเทศต้นทางที่เป็นแหล่งผลิตยาเสพติด ประเทศทางผ่านที่เป็นจุดแวะพัก และประเทศปลายทางที่เป็นตลาดผู้บริโภค เส้นทางลำเลียงยาเสพติดจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเกิดความหลากหลายมากขึ้น ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการสกัดกั้นและปราบปราม เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ แผนประทุษกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดจะพลิกแพลงและซับซ้อนมากขึ้น การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เอื้อต่อการประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศ ธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศและการฟอกเงิน นักลงทุนต่างชาติจะอาศัยสิทธิลงทุนสัญชาติอาเซียนเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น เกิดปัญหาการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

ผลกระทบเชิงลบจากการที่ประเทศสมาชิกมีระบบกฎหมายที่แตกต่างกันและบทลงโทษที่รุนแรงไม่เหมือนกัน เกิดช่องว่างในความได้เปรียบระหว่างประเทศ เป็นเหตุให้นักค้ายาเสพติดหลบหนีจากการกระทำความผิดในประเทศที่มีบทลงโทษหนักหรือมีมาตรการที่รุนแรงไปยังประเทศอื่นที่มีบทลงโทษเบากว่า และอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละประเทศอยู่ภายใต้ขอบเขตพรมแดนของประเทศตน ตลอดจนแผนประทุษกรรมเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติดจะพัฒนารูปแบบที่พลิกแพลงมากขึ้น ทำให้การป้องกันและปราบปรามมีความยุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้น

- **แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง** เป็นปัจจัยและเงื่อนไขให้เกิดผลต่อปัญหาเสพติดทั้งในด้านการผลิต การค้า การนำเข้า การส่งออก และการแพร่ระบาดของยาเสพติด เช่นการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ แรงจูงใจด้านรายได้จากการค้ายาเสพติดทำให้อัตราจำนวนผู้ค้ายาเสพติดเพิ่มขึ้น อาชญากรรมด้านยาเสพติดมีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเกิดความเกี่ยวข้องกันของอาชญากรรมด้านต่างๆ ด้วย เช่น องค์กรอาชญากรรมด้านยาเสพติดกับอาชญากรรมทางทรัพย์สิน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เงื่อนไขจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเปิดทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการแฝงตัวเข้ามาขององค์กรอาชญากรรม

8.2) แนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่

เนื่องจากเชียงรายมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ เช่น สหภาพเมียนมาที่เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดหลักในภูมิภาคอาเซียนทั้งฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า และไอซ์ โดยเฉพาะยาบ้าซึ่งผลิตเพื่อส่งตลาดในประเทศเป็นหลัก สปป.ลาว เป็นประเทศที่ผลิตกัญชาและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยมากที่สุดในอาเซียน รวมทั้งมีการปลูกฝิ่นทางภาคเหนือของประเทศเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นประเทศทางผ่านยาเสพติดจากเมียนมามายังไทย เวียดนามและกัมพูชา รวมถึงเป็นทางผ่านสารตั้งต้นเข้าสู่แหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ทำให้ด้านจังหวัดเชียงรายต้องกำหนดมาตรการปราบปรามจับกุมและสกัดกั้นอย่างเข้มงวด ทั้งสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางบก ผ่านทางชายแดนทางบกที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเส้นทางดังกล่าวมักใช้เป็นพื้นที่เก็บพักยาเสพติดและเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อยในประเทศเพื่อนบ้าน และลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศภายในจังหวัด ผ่านทางอำเภอแม่สาย แม่ฟ้าหลวง และแม่จัน นอกจากนี้ยังพบว่าขบวนการขนยาเสพติดใช้เส้นทางทางน้ำ ลักลอบขนยาเสพติดผ่านทางแม่น้ำระหว่างประเทศและน่านน้ำระหว่างประเทศ ดังนั้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่สำคัญภายในจังหวัดจึงต้องคำนึงถึงผลกระทบดังกล่าวด้วย

นอกจากขบวนการค้าจากภายนอกประเทศแล้ว พบว่าเครือข่ายการค้ายาเสพติดจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นลักษณะองค์กรอาชญากรรมที่ขยายตัวกว้างขึ้น เช่น เครือข่ายนักโทษในเรือนจำยังคงเป็นกลุ่มหลักในการเชื่อมโยงการค้ากับกลุ่มนักค้ายาเสพติดในพื้นที่

จังหวัดเชียงราย ได้นำแผนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 ของรัฐบาล และภายใต้คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 41/2557 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2557 เรื่องการปราบปรามและหยุดยั้งยาเสพติด มาเป็นกรอบแนวทางในปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปี พ.ศ. 2559 และนโยบายการดำเนินการโครงการประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยมีผลการดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

ตารางที่ 43 ปริมาณการจับกุมยาเสพติดในพื้นที่เป้าหมายสำคัญ ปี 2560

การจับกุมในพื้นที่เป้าหมายสำคัญ				
การดำเนินการ	คดี	ของกลาง		
		ยาบ้า (เม็ด)	ไอซ์ (กรัม)	เฮโรอีน (กรัม)
จุดตรวจ/จุดสกัด แนวชายแดน	561	3,369,776	4,791	29.17
จุดตรวจ/จุดสกัด พื้นที่ตอนใน	152	190,650	-	-
การสกัดกั้น รถโดยสารประจำทาง	7	37,850	10	10
การสกัดกั้นการขนส่งพัสดุภัณฑ์และไปรษณีย์	-	-	-	-
การสกัดกั้น ท่าอากาศยานนานาชาติ	1	258	-	-
การจับกุมคดียาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้านชุมชน	150	666,983	0	66

ที่มา : ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงราย ,2560.

ตารางที่ 44 การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ปี 2559 เปรียบเทียบปี 2560

การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (เปรียบเทียบ 59 และ 60)			
การดำเนินการ	เป้าหมาย	ผลฯ	ร้อยละ
นักค้ายาเสพติดรายสำคัญ (ราย)	860	1,537	178.72
ตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด (บาท)	68,000,000	9,698,762	14.26
หมายจับ คดียาเสพติด (ราย)	359	122	33.98
- ยาบ้า (เม็ด) เปรียบเทียบปีที่ผ่านมา	21,971,766	59,746,646	เพิ่มขึ้น
- ไอซ์ (กิโลกรัม) เปรียบเทียบปีที่ผ่านมา	176	831	เพิ่มขึ้น
- เฮโรอีน (กิโลกรัม) เปรียบเทียบปีที่ผ่านมา	34	171	เพิ่มขึ้น
- ผิ่น (กิโลกรัม) เปรียบเทียบปีที่ผ่านมา	34	107	เพิ่มขึ้น

ที่มา : ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงราย ,2560.

ตารางที่ 45 การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ปี 2561

การดำเนินการการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด	
ประเภทข้อกล่าวหา/การจับกุม	
จับได้	6,309
ผลิต	110
จำหน่าย	456
ประเภทยาเสพติด	
ยาบ้า (เม็ด)	98,192,371
ยาไอซ์ (กิโลกรัม)	4,299
เฮโรอีน (กิโลกรัม)	165.21
ฝิ่น (กิโลกรัม)	29

ที่มา : ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงราย ,2561
สำหรับในปี 2561 พบว่าสถานการณ์ยาเสพติดรุนแรง โดยปี 2561 มีการจับกุมยาเสพติดจับกุมยาบ้า
ได้ 98,192,371 เม็ด ยาไอซ์ 4,299 กิโลกรัม เฮโรอีน จำนวน 165.21 กิโลกรัม

3) การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

ตารางที่ 46 การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด			
การดำเนินการ	เป้าหมาย	ผลฯ	ร้อยละ
สถานศึกษาผ่านเกณฑ์เชิงคุณภาพ (แห่ง)	207	216	104.35
เสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดที่ผ่านเกณฑ์เชิงคุณภาพ ป.1 - 6 (คน)	87,296	87,278	103.70
การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนนอกสถานศึกษา (คน)	7,095	22,856	322.14
เยาวชนอาสาสมัครรักษาดินแดนต้านภัยยาเสพติด ย.อส. (คน)	100	100	100
สถานประกอบการผ่านเกณฑ์ “มยส.” (แห่ง)	50	52	104.00
สถานประกอบการผ่านเกณฑ์ “โรงงานสีขาว” (แห่ง)	100	107	107.00

ที่มา : ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงราย ,2560.

ตารางที่ 47 การแก้ไขปัญหา ผู้เสพ-ผู้ติดยาเสพติด

การแก้ไขปัญหา ผู้เสพ-ผู้ติดยาเสพติด			
การดำเนินการ	เป้าหมาย	ผลฯ	ร้อยละ
ระบบบำบัดรักษา สมัยครใจ (คน)	5,237	2,618	49.99
- ศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดเชียงราย (คน)	300	397	132.33
ระบบบำบัดรักษา บังคับบำบัด (คน)	1,577	737	46.73
ระบบบำบัดรักษา ต้องโทษ (คน)	430	472	109.77
รวมผู้เข้ารับการบำบัดรักษา รวมทุกระบบ (คน)	7,244	3,827	52.83

ที่มา : ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงราย ,2560.

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชาติ (ศอ.ปส.) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และการดำเนินงานตามแผนประชารัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัย ยาเสพติด พ.ศ.2559-2560 โดยใช้ 8 ยุทธศาสตร์หลัก ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2558 และเน้นการดำเนินการตามแผนประชารัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ.2559-2560 โดยนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มุ่งเน้นการดำเนินการในพื้นที่อำเภอ หมู่บ้าน

แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559-2560 เน้นการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีอุดมการณ์สูงสุด คือ หมู่บ้านชุมชนเป็นเจ้าของปัญหา ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างความเข้าใจและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐและชุมชน จังหวัดเชียงรายได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) เป้าหมายมิติพื้นที่ (Area Approach) ที่มาจากการประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชนของกระทรวงมหาดไทย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท เน้นดำเนินการกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนสถานศึกษา ชุมชน/เยาวชนนอกสถานศึกษาและโรงงาน ดำเนินการตามสภาพปัญหายาเสพติด ดังนี้

1.1 หมู่บ้าน/ชุมชน ที่ไม่มีปัญหายาเสพติด (ประเภท ก.) ถึงระดับเบาบาง (ประเภท ข.) ใช้แนวทางประชารัฐ ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ป้องกันยาเสพติด การดำรงความยั่งยืน

1.2 หมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีปัญหายาเสพติดระดับปานกลาง(ประเภท ค.) ถึงระดับรุนแรง (ประเภท ง.) ใช้แนวทางประชารัฐ ในการคัดแยกผู้มีพฤติกรรมเป็นผู้นำ ผู้เสพรายย่อย ลดผู้นำ ผู้เสพ ป้องกันกลุ่มต่างๆ

1.3 หมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีปัญหายาเสพติดระดับรุนแรง (ประเภท ง.) ถึงระดับหมู่บ้านปัญหาวิกฤติ ใช้มาตรการในการลดอิทธิพลผู้ค้ายาเสพติด นำผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษา

2) เป้าหมายมิติมาตรการ (Function Approach) โดย ศอ.ปส.จ.ชร.ได้ทำการสำรวจเป้าหมายการดำเนินการตามมาตรการจากอำเภอทุกอำเภอ และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดโดยแบ่งเป็น 3 มาตรการ ได้แก่ แผนงานป้องกันยาเสพติด แผนงานบำบัดรักษายาเสพติด และแผนงานปราบปรามยาเสพติด

แนวทางการดำเนินการ

ปีงบประมาณ พ.ศ.2560 จังหวัดเชียงราย กำหนดเป้าหมายหมู่บ้านประชารัฐฯ จำนวน 200 หมู่บ้าน ที่จะใช้แนวทางการสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง 9 ขั้นตอน และแต่งตั้งชุดปฏิบัติการประจำตำบลเข้าไปดำเนินการ โดยให้อำเภอคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนที่ปัญหาสาเหตุระดับรุนแรงจากการประเมินสถานะหมู่บ้านชุมชนของกรมการปกครองเป็นลำดับแรก โดย ศอ.ปส.จ.ชร.ได้จัดทำโครงการฯ ขอใช้งบยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 จัดสรรให้ทุกอำเภอเพื่อดำเนินการตามแนวทางประชารัฐฯ อำเภอละ 87,000 บาท และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงาน ป.ป.ส. งบประมาณด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอละ 84,000 บาท

สำหรับหมู่บ้านที่เหลือทั้งหมดของจังหวัดเชียงราย ศอ.ปส.จ.ชร.ได้แจ้งให้ทุกอำเภอ ดำเนินการรณรงค์สร้างความรู้การแก้ไขปัญหายาตามแนวทางประชารัฐฯ โดยเน้นการสร้างการรับรู้ การดำรงสถานะหมู่บ้านที่ไม่มีปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

รายละเอียดกิจกรรม / วิธีการ / ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ

- (1) แต่งตั้งชุดปฏิบัติการประจำตำบล
- (2) ดำเนินการตาม 9 ขั้นตอน สู่ชุมชนเข้มแข็ง
 - (2.1) การสืบสภาพชุมชน
 - (2.2) การพบปะแกนนำหมู่บ้าน/ชุมชน
 - (2.3) ประภาคารหมู่บ้าน/ชุมชน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ประชาคมครั้งที่ 1)
 - (2.4) การรณรงค์ให้ความรู้
 - (2.5) การจำแนกผู้มีพฤติกรรม(ประชาคมครั้งที่ 2)

*ผู้เสพ - รายงานจังหวัด ส่งเข้าบำบัด

*ผู้ค้า/ผู้ต้องสงสัย - รายงานจังหวัดเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(2.6) สร้างภูมิคุ้มกันทั้งในมิติเด็ก และเยาวชนในสถานศึกษาสถานศึกษา ประชาชนทั่วไป และผู้ใช้แรงงาน

- (2.7) การรับรองครัวเรือน (ประชาคมครั้งที่ 3)
- (2.8) การใช้มาตรการทางสังคม
- (2.9) การรักษาสถานะชุมชนเข้มแข็งสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังดำรงความสัมพันธ์

(3) การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานในระบบ NISPA และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินโครงการพบว่าชุดปฏิบัติการประจำตำบลในทุกพื้นที่สามารถเข้าไปดำเนินการตามโครงการประชารัฐร่วมใจฯ โดยใช้แนวทาง 9 ขั้นตอนสร้างหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งฯในพื้นที่หมู่บ้านโครงการประชารัฐจังหวัดเชียงราย ผลการดำเนินการปรากฏว่าทุกหมู่บ้านชุมชนได้ดำเนินการครบ 9 ขั้นตอนทุกหมู่บ้านแล้ว แต่เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีสภาพปัญหา ภูมิสังคม ระดับความรุนแรง ที่แตกต่างกัน จึงยังคงต้องให้ชุดปฏิบัติการประจำตำบลเข้าพื้นที่ปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการชุมชนเข้มแข็งของหมู่บ้าน เพื่อดำรงสถานะความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันมิให้ปัญหายาเสพติดหวนกลับมาอีก

(9) อุบัติเหตุทางถนน

ตารางที่ 48 สถิติอุบัติเหตุการจราจรทางบก และความเสียหาย พ.ศ. 2556-2560

อุบัติเหตุการจราจรทางบก	2556	2557	2558	2559	2560
รับแจ้งอุบัติเหตุ (คดี)	1,380	1,905	2,233	2,234	2,149
จำนวนคนตายและ บาดเจ็บ (ราย)	1,497	1,896	2,077	2,568	1,855
- ตาย	217	289	287	259	292
- บาดเจ็บ	1,280	1,607	1,790	2,309	1,563
ทรัพย์สินเสียหาย (บาท)	22,058,790	30,013,000	52,549,395	36,979,395	40,417,390
สาเหตุที่เกิดอุบัติเหตุ	1,108	1,043	1,382	1,456	1,846
- ตัดหน้าระยะกระชั้นชิด	367	371	476	533	362
- ผ่าฝืนป้ายหยุด	22	12	5	1	12
- ผ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร	23	7	4	16	4
- ไม่ให้สัญญาณจอด/ชลอ/ เลี้ยว	66	21	70	32	48
- บรรทุกเกินพิกัด	-	1	-	1	1
- ขับรถไม่ชำนาญ	65	54	65	109	89
- อุปกรณ์ชำรุด	1	7	8	3	2
- เมาสุรา	37	41	180	47	79
- หลับใน	16	23	38	64	33
- อื่นๆ	511	506	536	650	1,216

ที่มา : สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย ,2560.

จากการวิเคราะห์สถิติการเกิดอุบัติเหตุการจราจรทางบก และความเสียหาย 5 ปีย้อนหลัง พบว่าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบจำนวนการเกิดอุบัติเหตุทางจราจรทางบกเพิ่มขึ้นในทุกปี ในปี 2560 พบจำนวนการเกิดอุบัติเหตุทั้งสิ้น 2,149 แห่ง จำนวนคนตายและบาดเจ็บกว่า 1,855 ราย จากสถิติพบแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกๆปี และในปี 2559 พบว่าจำนวนผู้บาดเจ็บจากการจราจรทางบกเพิ่มขึ้นถึง 2,568 รายมากกว่าปีที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด ส่วนคนตายในปีดังกล่าวพบว่ามีจำนวนลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดสาเหตุอื่นนอกเหนือจากสาเหตุในตารางข้างต้น และสาเหตุที่พบจากสถิติพบว่า การเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการตัดหน้าระยะกระชั้นชิด ในปีล่าสุดพบจำนวนกว่า 533 ครั้ง รองลงสาเหตุเกิดจากการขับรถเร็วตามที่กฎหมายกำหนด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปีที่ผ่านมา ส่วนสาเหตุการเมาสุราซึ่งคาดว่าเป็นสาเหตุหลักส่วนหนึ่งจากการเกิดอุบัติเหตุ ในปีล่าสุดพบว่ามีจำนวนลดลง ส่วนสาเหตุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีก่อนๆ คือการหลับใน ขับรถไม่ชำนาญ และการฝ่าฝืนสัญญาณการจราจร และพบจำนวนทรัพย์สินเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุในปีล่าสุด หรือประมาณการค่าทรัพย์สินเสียหาย 36,979,395 บาท ในขณะที่ปี 2560 ภาพรวมของจำนวนอุบัติเหตุลดลงเหลือ 2,149 ครั้ง และจำนวนคนตายและบาดเจ็บลดลงเหลือ 1,855 ราย แต่อย่างไรก็ตามมูลค่าความเสียหายจากอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นโดยมีมูลค่าสูงขึ้น 40,417,390 บาท

จากข้อมูลรายงานสรุปของศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนจังหวัดเชียงราย คาดว่าสาเหตุส่วนหนึ่งที่เกิดอุบัติเหตุทางจราจรทางบกเกิดจากการใช้รถใช้ถนนในช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลปีใหม่ และเทศกาลท่องเที่ยวภายในจังหวัด เป็นต้น ดังนั้นจึงได้เตรียมความพร้อมดำเนินการป้องกันและลดอุบัติเหตุ ได้แก่ การดำเนินงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. 2561 ของจังหวัดเชียงราย โดยการลดจำนวนสถิติการเกิดอุบัติเหตุทางถนน จำนวนผู้เสียชีวิต และจำนวนผู้บาดเจ็บ ลดลงร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับสถิติช่วงเทศกาลปีใหม่เฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง โดยลดจำนวนครั้งการเกิดอุบัติเหตุต้องไม่เกิน 80 ครั้ง ผู้บาดเจ็บไม่เกิน 78 ราย และผู้เสียชีวิตไม่เกิน 10 ราย ลดจำนวนผู้ถูกดำเนินคดีดื่มสุราแล้วขับชี่ ขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และไม่สวมหมวกนิรภัย และเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนภายในจังหวัด รับทราบถึงการเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายในข้อหา เมาแล้วขับ ไม่สวมหมวกนิรภัย เน้นการตั้งด่านชุมชน เพื่อป้องปรามประชาชนในพื้นที่ ติดป้าย ติดไฟส่องสว่าง ปรับป้ายที่บดบังทัศนวิสัยของผู้ใช้รถใช้ถนน เน้นสถานที่ราชการให้จัดจุดพักรถ และจุดอำนวยความสะดวกในช่วงเทศกาลปีใหม่ และเทศกาลสำคัญ นอกจากนี้ยังดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยตั้งจุดบริการนักท่องเที่ยว 3 จุดในพื้นที่สำคัญของจังหวัด เช่น ด่านเชียงของ ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง และอาคารหลังอนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช (5 แยกพ่อขุน) โดยให้บริการตั้งแต่ 06.00-21.30 น. ซึ่งให้บริการล่าม ให้คำแนะนำ สอบถามเส้นทางและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น